

رسانه‌های نوین و مسائل اجتماعی جدید در ایران

نویسنده
دکتر علی ربیعی

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

۱۳۹۵

فهرست نویسی بیش از انتشار کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه	ریسمانی، علی، ۱۳۳۴ -
عنوان و نام پدیدآور	رسانه‌های نوین و مسایل اجتماعی جدید در ایران/نویسنده علی ریسمانی؛ ویراستار علمی آوات رضائیان.
مشخصات نشر	تهران : سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	۳۵۲ ص: جدول.
شابک	۲۵۰۰۰ ریال ۴۵۶-۴۴۶-۹۶۴-۹۷۸.
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه.
موضوع	رسانه‌های گروهی -- ایران -- جنبه‌های اجتماعی
موضوع	Mass media -- Social aspects -- Iran
موضوع	اینترنت -- ایران -- جنبه‌های اجتماعی
موضوع	Internet -- Social aspects -- Iran
موضوع	شبکه‌های اجتماعی -- ایران -- جنبه‌های اجتماعی
موضوع	Social networks -- Iran -- Social aspects
موضوع	انحراف اجتماعی -- ایران -- جنبه‌های اجتماعی
موضوع	Social aspects -- Iran -- Deviant behavior
رسانه افزوده	رضائیان، آوات
رسانه افزوده	ازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
رده بندی کنگره	۳۹۵ ر۲۰۶/۹۲ HN۱۲۰۶
رده بندی دیویی	۲/۳۳۰۹۵
شماره کتابشناسی ملی	۳۳۸۳

شماره: ۰۰۵۶-۴۴۶-۹۶۴-۱۷۱

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

رسانه‌های نوین و مسائل اجتماعی - جدید، ایران

نویسنده: دکتر علی ربیعی

ویراستار علمی: آوات رضایا

طراح جلد: هادی حیدری صفحه آرای: علیرضا خورشیدی

ناشر: انتشارات سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

شمارگان: ۵۰۰ نسخه / چاپ اول ۱۳۹۵

چاپ و صحافی: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

ناظر فنی: پرویز بختیاری

بہا: ۲۷۰۰۰۰ روپيا

نشانی: تهران، بزرگراه شهید حقانی (غرب به شرق)، بعد از ایستگاه مترو، بلوار کتابخانه ملی

تلفن دفتر فروش: ۰۲۱-۸۱۶۲۳۳۱۵، دورنگار: ۰۲۱-۸۱۶۲۳۳۰۱ وب گاه: www.nlai.ir

فروشگاه مجازی: <http://bookshop.nlai.ir> پست الکترونیک انتشارات: Publication@nlai.ir

فهرست

مقدمه

۱۱

فصل اول: ظهور رسانه‌ها، نوین و مسائل اجتماعی جدید

مقدمه

۱۹

تحولات رسانه‌ای معاصر

۲۰

مفهوم پردازی رسانه‌های نوین

۲۷

تحولات نوین رسانه‌ای و مسائل اجتماعی معاصر

۲۹

رسانه و سیاست‌های بازنمایی

۳۳

رسانه‌ها به عنوان ابزاری در خدمت سرمایه داری بازار

۳۶

جهانی شدن مسائل اجتماعی

۴۱

رسانه‌های نوین و مسائل اجتماعی معاصر ایران

۴۶

ضریب نفوذ اینترنت در کشور

۵۱

توزیع جرائم سایبری در دنیا

۵۳

تصویری از وضعیت آسیب در کشور

۵۳

توزیع جنسی جرائم سایبری

۵۴

روند جرائم سایبری در کشور طی سال‌های ۸۲-۹۱

۵۴

آسیب‌های خانوادگی

۵۵

هتک حیثیت و نقص حریم خصوصی افراد

۵۶

۵۷	تهدید و اخاذی
۵۷	قتل و خشونت
۵۷	انتقام
۵۸	سرقت و دزدی
۵۸	سرقت محتوا
۵۹	کلاهبرداری
۶۰	کسب کار خلاف
۶۰	آسیب جسمی و روانی و
۶۱	آسیب‌های سیاسی
۶۱	آسیب‌های آه‌ینی
۶۱	سایر
۶۲	رسانه چگونه آسیب تواند بکند؟
۶۴	بحران سازی رسانه‌ها
۶۵	نقش‌های متفاوت رسانه در خدمت کاهش مسئله اجتماعی
۶۶	رسانه و مدیریت مسائل قومی
۶۹	نقش رسانه در هنگام شدت گرفتن آسیب اجتماعی

فصل دوم: همگرایی تکنولوژی‌های اطلاعاتی، ارتباطی و شکل‌گیری فضاهای ارتباطی نوین

۷۵	مقدمه
۷۶	زیربنای مادی رسانه‌های نوین
۸۴	فضای مجازی
۸۷	اجتماعات مجازی
۹۱	شبکه‌های اجتماعی
۹۳	شبکه‌های اشتراک گذاری
۹۴	یوتیوب
۹۵	وب سیاه: نیمه تاریک و پنهان فضای مجازی

فصل سوم: رسانه‌های نوین و آسیب‌های اجتماعی نوین

۱۰۱	مقدمه
۱۰۲	آسیب‌های اجتماعی فضای مجازی
۱۰۵	انواع آسیب‌های اجتماعی در فضای مجازی
۱۰۵	اعتماد به اینترنت
۱۰۷	انزوای اجتماعی
۱۱۰	بحران هویت و اختلال در شکل‌گیری شخصیت
۱۱۵	شکاف نسلی و شکاف ارزشی
۱۱۸	اخلاق جنسی و صنعت پورنوگرافی
۱۲۱	آزار و اذیت اینترنتی: نقاب حریم خصوصی

فصل چهارم: بحثی در مورد روش‌شناسی مطالعات رسانه‌های نوین

فصل پنجم: تحلیل‌های موردی مسائل اجتماعی ناشی از رسانه‌های نوین

۱۳۳	مقدمه
۱۳۴	اینترنت و آسیب‌های اجتماعی
۱۳۴	۱- جهانی شدن ارتباطات و تغییرات در ارزش‌های اخلاقی جوانان ایرانی
۱۴۳	۲- بررسی تأثیر استفاده از رسانه‌های جمعی بر نوگرایی و شکاف ارزشی
۱۴۳	۳- آسیب‌شناسی فضای مجازی: بررسی تأثیر استفاده از اینترنت بر انزوای اجتماعی
۱۵۷	دانشجویان
۱۶۵	۴- آسیب‌شناسی اینترنت و بحران اخلاقی در جوامع معاصر
۱۷۱	۵- رسانه‌های نوین و بحران هویت
۱۸۳	۶- من به کسی اعتماد ندارم: جستاری در پیامدهای اثر اینترنت بر رفتار کاربران ایرانی
۲۰۱	۷- اینترنت و شبه حوزه عمومی
۲۱۹	۸- مطالعات پسا استعماری و اینترنت: تحلیل گفتمان ایمیل‌های غیرشخصی دانشجویان دانشگاه تهران
۲۲۸	۹- واکاوی جنبش‌های نوین دینی در فضای مجازی ایرانی

مسائل اجتماعی در شبکه‌های اجتماعی

۱۰- تحلیل کاربردها و آثار استفاده از گوشی‌های هوشمند بر هویت و سبک زندگی

۲۴۵ دختران ایرانی

۲۵۶ ۱۱- مطالعه تفاوت‌ها و مناقشه‌های موجود در شبکه‌های اجتماعی

۲۶۸ ۱۲- ارزیابی تاثیر ظهور گوگل پلاس بر فیس بوک

۲۷۸ ۱۳- تبیین تهدیدات سیستم‌های اطلاعات از منظر کاربران

۲۹۲ ۱۴- آسیب‌های اجتماعی شبکه‌های اجتماعی: مطالعه موردی فیس بوک

۳۰۰ ۱۵- جوانان، شبکه‌های اجتماعی و بحران هویتی

۱۶- مصرف‌گرایی، از ادراک تا لذت: مطالعه‌های جامعه‌شناختی پیرامون مصرف‌گرایی در میان

۳۰۶ ساکنان شهر تهران

رسانه‌های تصویری و سانسور اجتماعی

۳۲۰ ۱۷- شبکه پرشین تون و کدگذاری ایرانی

۱۸- مطالعه‌ی خوانش مخاطبان زن: سرال‌های ترکیه‌ای پخش شده از شبکه

۳۲۶ ماهواره‌ای جم

۳۳۶ ۱۹- عنوان: قرأت مخاطبان زن شهرستان رزنسر از سال ماهواره‌ای عمر گل لاله

۳۵۵ فصل ششم: جمع بندی

۳۶۵ منابع

۳۷۵ منابع لاتین

مقدمه

درک و شناخت مداوم از جهان ارتباطات که در اطراف می‌گذرد، یکی از ملزومات اصلی تداوم زندگی اجتماعی است. افراد برای ادامه زندگی نیازمند تحلیل شرایط موجود، شناسایی آسیب‌ها، ضعف‌ها و ترسیم تاکتیک‌ها و استراتژی‌های صلاح هستند. ظهور رسانه‌های نوین که مهم‌ترین خصوصیت آن‌ها افزایش تولید، پردازش، ذخیره و تبادل اطلاعات است، فرصت‌ها و تهدیدهای چشمگیری دارد و از منظر آسیب‌شناختی و فرصت‌هایی که برای زندگی بهتر فراهم می‌کند، شایسته توجه است. نظریه‌های ارتباطات و علوم اجتماعی علی‌رغم آن‌که تا به حال تلاش زیادی کرده‌اند که این وضعیت را توصیف و تحلیل کنند، اما گمان می‌رود که بسیاری باقی مانده که ما هنوز درباره آن‌ها به اندازه کافی نمی‌دانیم.

امروزه تقریباً در حوزه روزنامه‌نگاری و ارتباطات روشن و آشکار است که ما با تحولات چندانی به اخبار خصوصاً در شکل سخت و سنتی آن ندارند. بیشترین میزان استفاده از رسانه‌های مختلف به بخش سرگرمی اختصاص دارد. بر همین اساس است که بحث‌های نوینی در مورد ترکیب سرگرمی و اطلاع‌رسانی یا همان سرگرمی-اطلاع‌رسانی (رینمن و دیگران، ۲۰۱۲) مطرح شده است. صاحب رسانه‌ها و روزنامه‌نگاران نیز اگرچه تلاش می‌کنند تا در چارچوب همان اهداف اولیه روزنامه‌نگاری یعنی اطلاع‌رسانی، که نقطه مرکزی اخلاق رسانه‌ای است،

باقی بمانند اما روزنامه‌نگاری (به معنای عام آن) نیز متأثر از تغییرات مختلف در حوزه‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی است. رسانه‌ها همانطور که هابرماس (۱۹۸۹) توصیف می‌کند، با تبدیل شدن به بنگاه‌های اقتصادی و سودآوری، تعهدات و مسئولیت اجتماعی و اخلاقی خود را که یکی از اصول اصلی شکل‌گیری حوزه عمومی بود، کمرنگ کرده‌اند. نظریه‌های هنجاری ارتباطات مانند مسئولیت اجتماعی، نظریه روزنامه‌نگاری رهایی‌بخش و روزنامه‌نگاری توسعه، تلاش برای جبران خسارت ناشی از ورود رسانه‌ها به جریان بازار آزاد بودند. تمامی این نظرها اما با مانعی قوی مواجه شده‌اند که توانایی، درک، تحلیل و مقابله با آن را ندارند. انقلاب فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی باعث افزایش استفاده از رسانه‌ها شده است. این شکل جدید فناورانه و نوع برقراری ارتباط فعال و شبکه‌ای ناشی از آن، فرصت‌های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی بسیاری ایجاد کرده است. مسأله آشکار شدن فیش‌های حقوق نامتعارف در ایران در بهار ۱۳۹۰، فرصتی برای آشکار شدن ضعف‌های نظام اداری و اصلاحات در آن بدل شد زیرا شبکه‌های اجتماعی، مردم فرصت دادند تا فعالیت‌ها در طرح کردن مسأله فساد و اصلاحات نظام اداری مشارکت کنند. اگر مسأله فیش‌های حقوق به سطح رسانه‌هایی نظیر تلگرام نمی‌رسید، احتمال بسیار اندکی بود داشت که فشار اجتماعی لازم برای پاسخ‌گویی در برابر این مسأله شکل بگیرد. محیط زیست ایران سال‌ها در معرض فرسایش و تخریب بوده اما اگر از سال‌های ابتدایی دهه ۱۳۹۰ موج فزاینده‌ای از آگاهی درباره محیط زیست و مطالبه رفتار درست با آن شکل گرفته، نتیجه در دسترس قرار گرفتن فضای اینترنت و شبکه‌های اجتماعی است که ارتباط پویا میان طرفداران محیط زیست و مردم را امکان‌پذیر ساخته است. کودتا علیه دولت رجب طیب اردوغان در ترکیه در جولای ۲۰۱۶ شکست خورد زیرا فرصت استفاده از فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی توسط اردوغان فراهم شد؛ و بهار عربی که سبب سرنگونی شماری از رژیم‌های سرکوبگر در خاورمیانه شد، به سبب شبکه‌های اجتماعی قوت گرفت. اما رسانه‌های جدید حاوی آسیب‌هایی نیز هستند.

وب امروز در جهان به عنوان فضای گسترده و بی‌کرانه، به مرکزی برای شکل‌گیری آسیب‌های اجتماعی مانند اشکال مختلف بحران هویت، هرزه‌نگاری و روابط نامشروع، دزدی‌های اینترنتی و نقض حریم خصوصی تبدیل شده است. گسترش امکانات ارتباطی در سراسر جهان که یکی از شاخص‌های توسعه است و باعث ارتقای سطح درک ما از جهان اطراف و از دیگران می‌شود و ارتقای سطح اخلاقیات و تمدن می‌شود، خود اکنون عاملی برای ظهور آسیب‌های اجتماعی نوین و تشدید آسیب‌های اجتماعی قدیمی‌تر شده است. ناشناختگی

و بی‌کرانگی فضای مجازی و فقدان نقشه‌های شناختی برای درک این فضا، شاید مهم‌ترین خصوصیتی است که باید برای درک وضعیت نوین مورد تأکید قرار داد. واقعیت این است که بخش عظیمی از داده‌ها و اطلاعات و ارتباطات در فضای وب، در بخش وب عادی یا وب ساده اتفاق می‌افتد که فضایی برای فعالیت‌های غیر قانونی مانند قاچاق مواد مخدر، قاچاق انسان، کودکان و غیره هستند. این فضاها خارج از چارچوب‌های نظارتی معمول عمل می‌کنند و گوگل و دیگر موتورهای جستجو قادر به فهرست کردن مطالب وب عمیق و تاریک نیستند و ارتباطات در این فضا غیرقابل ردیابی است. بنابراین ما با یک وضعیت ارتباطی وسیع روبرو هستیم که به شدت ناشناخته باقی مانده است. از طرفی دیگر فضای وب معمولی نیز چنان گسترده است که حجم عظیم داده‌ها و اطلاعاتی که تولید، پردازش، ذخیره و انتقال پیدا می‌کنند، چنان زیاد است که عموماً نتوانیم آن را کنترل کنیم. بلکه شناخت آن نیز ممکن نیست. همچنین باید تمایلات نوین برای فراگیر کردن وب عمیق در بین کاربران معمولی را نیز به این بخش اضافه کرد. یکی از مهم‌ترین نمونه‌های این امر ظهور شبکه‌های اجتماعی موبایلی مانند تلگرام است که اطلاعات و داده‌های موجود در این شبکه‌ها توسط موتورهای جستجو قابل ردیابی و فهرست کردن نیست. اگرچه برای نمونه تلگرام سعی کرده است تا امکان جستجو را برای کاربران فراهم کند، اما این امکان بسیار محدود و ناچیز است و تنها قابلیت جستجو در کانال‌ها و گروه‌ها و روابط شخصی که کاربر در آن عضو است، را دربرمی‌گیرد.

ما با عقب‌ماندگی پژوهش‌ها و نظریه‌پردازی درباره آسیب‌های اجتماعی ناشی از رسانه‌های نوین نسبت به تحولات فناورانه در این عرصه نیز مواجه هستیم. سرعت تغییرات تکنولوژیک در حوزه اطلاعات و ارتباطات بسیار زیاد است و به تبع آن سرعت تحولات و تغییرات اجتماعی نیز بسیار زیاد شده است که خود به نوعی باعث تأخیر چشمگیر مطالعات اجتماعی و رسانه‌ای نسبت به این تغییرات شده است. فرایند تحقیقات اجتماعی، طولانی و زمان‌بر است. روش‌های تحقیق موجود به گونه‌ای طراحی شده‌اند که توانایی نظریه‌پردازی و تحقیق سریع و انعطاف‌پذیری را ندارند. بنابراین چندان با تغییرات سریع تکنولوژی و تحولات اجتماعی ناشی از آن‌ها هم‌خوانی وجود ندارد. تجلی و شیوه‌های بروز آسیب‌های اجتماعی نوین نیز به سرعت و متناسب با فناوری‌های غالب تغییر می‌کنند. آسیب‌های اجتماعی ناشی از ویدئو زمان زیادی در جامعه وجود داشت و قابل تحقیق و مطالعه بود. چت روم‌ها زمان کمتری مطرح بودند و آسیب‌های ناشی از فیلم‌های بلوتوثی دوران نسبتاً کمتری ادامه پیدا کردند. دامنه تغییرات فناورانه و به تبع آن‌ها آسیب‌ها و مسائل اجتماعی نسبت به نمونه‌های قدیمی‌ترشان به شدت افزایش پیدا کرده

است. فیلم‌های کوتاه بلوتوثی در گذشته وجود مسائل و آسیب‌های زیادی بخصوص در حوزه نقض حریم خصوصی افراد به وجود آورده بود، امروزه انتقال تصاویر و رادیوها به جای بلوتوث از طریق شبکه‌های اجتماعی موبایلی با وسعت بیشتری انجام می‌گیرد. بنابراین پیشرفت فناوری‌های ارتباطی باعث گسترش دایره نفوذ و سرعت نفوذ آسیب‌های اجتماعی منبث از رسانه‌ها می‌شود و آسیب‌ها و مسائل قدیمی‌تر در اشکال و صورت‌های نوینی بازگشته‌اند. ما در جهانی که چاره‌ای جز استفاده از ابزارهای فناورانه نداریم و رسانه‌های ارتباطی نوین ما را فرا گرفته‌اند، با نوعی تأخر در تحقیق و نظریه‌پردازی در مورد مسائل اجتماعی نوین روبرو هستیم.

تأخر در نظریه‌پردازی و پژوهش درباره آسیب‌های اجتماعی و بالاخص اشکال نوین آن برای جامعه ایران خسارت‌بار است. من از سال ۱۳۹۲ که توفیق یافتم در سمت وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی رفتم، به واسطه درگیر شدن با مسائل آسیب‌های اجتماعی از مسیر سازمان بهزیستی، و همچنین مشاهده آسیب‌های اجتماعی در جامعه کار بیش از گذشته بر اهمیت مسأله آسیب‌های اجتماعی اشتغال یافتم. مسأله آسیب‌های اجتماعی به حدی از اهمیت رسیده است که مقام معظم رهبری، شخصاً به این مسأله ورود کرده‌اند و خود شاهد بوده‌ام که ایشان تا به این لحظه در سه جلسه مجلس تأخیر نظام جمهوری اسلامی ایران در پرداختن به این مسأله را یادآور شده و انجام اقدامات مؤثر را شخصاً پیگیری کرده‌اند. آسیب‌های اجتماعی در همه اشکال آن حائز اهمیت هستند و اشکال متعددی از رسانه‌های نوین به دلیل سیالیت و گستره وسیع عملکرد این گونه رسانه‌ها شایسته توجه ریزه است.

مسائل اجتماعی ناشی از رسانه‌های نوین امروزه تقریباً تمام حوزه‌های زندگی اجتماعی را در بر گرفته است. در این میان نگرانی‌های بیشتری نسبت به سییرات، ارزش و هویتی در بین نسل جدید وجود دارد. بسیاری از تحقیقات و از جمله یکی از تحقیقاتی که در این کتاب ارائه شده است، تغییرات ارزشی ناشی از رسانه‌های نوین را تأیید می‌کنند. ارزش‌های اجتماعی و اصول اخلاقی مورد توجه نسل‌های قبلی دیگر چندان مورد ارجاع نسل جدید نیست. رابطه بین والدین با کودکان و به‌صورت کلی روابط درون خانواده، به دلیل اعتیاد به رسانه و از جمله تلفن همراه کاهش یافته است. کودکان و نسل‌های جدید به جای ارتباط با بزرگ‌ترهای خود و حتی ارتباط با افراد هم سن و سال، در فضای مجازی، با افرادی از سنین مختلف در ارتباط هستند و با مطالب و محتوایی روبرو می‌شوند که تناسبی با شرایط سنی آن‌ها ندارد. مطالب و محتوای تصویری پورنوگرافیک و اروتیک در فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی منتقل می‌شوند؛ جوک‌های زشت

و سیاه کودکان و نوجوانان را در مورد مسائل جنسی کنجکاو می‌کنند؛ و کانال‌ها و گروه‌های زیادی با عناوین آموزش مسائل جنسی و غیره وجود دارند که فاقد وجهت علمی و قانونی رایج این آموزش‌ها هستند و معمولاً اطلاعات و آگاهی‌های نادرست و غلطی را به کودکان و نوجوانان می‌دهند که می‌تواند اثرات ناخوشایندی داشته باشند.

بحران هویت، شکل‌گیری هویت‌های نوین مرکز زدوده که در آن فرد تکیه‌گاه اصلی هویتی خود را از دست می‌دهد، یکی از مسائل معاصر است. فضاها و اینترنتی و شبکه‌های اجتماعی امکان عضویت در گروه‌ها و اجتماعات مختلف را فراهم کرده‌اند، به گونه‌ای که فرد معیارهای عضویت چندانی مشخصی در این گروه‌ها و اجتماعات ندارد و اغلب تنها براساس کنجکاوی، روابط دوستانه، یکی از اعضا، یا صرفاً برای سرگرمی در این گروه‌ها عضو می‌شوند. آن‌ها به صورت روزانه به مطالب این اجتماعات و گروه‌ها را دریافت می‌کنند و به صورت ناخودآگاه تحت تأثیر قرار می‌گیرند. جالب اینجاست که در مواردی فرد در گروه‌های کاملاً متناقض و متضاد عضو است، مانند گروه‌های نیکوکار، سکولار که روزانه بر علیه دین تبلیغ می‌کنند و گروه‌های دینی که نسبت به ارسال پیام‌های دینی اقدام می‌کنند. ما همچنین با اشکال متنوعی از ادیان نوین یا عرفان‌های نوظهور روبه‌رو هستیم که محیط‌های جذابی را برای عضو شدن فراهم می‌کنند.

این کتاب طیف گسترده‌ای از مسائل مرتبط با شبکه‌های اجتماعی و فضای مجازی را بررسی می‌کند. تحقیقات این کتاب البته به نوعی با تأخیر زمانی نسبت به رویدادها همراه است، لیکن سعی شده دایره وسیعی از مسائل اجتماعی ناشی از رسانه‌های نوین به صورت علمی و براساس روش‌های ترکیبی مطالعه شود. مندرجات کتاب می‌تواند ذهنیت روشن‌تر از چگونگی رشد فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی و همگرایی آن‌ها و همچنین مسائل اجتماعی نوین ناشی از آن‌ها را ارائه کند. من لازم می‌دانم تأکید کنم که پرداختن این کتاب به ابعاد آسیب‌شناختی فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی انتخابی آگاهانه است که به هیچ عنوان قصدی برای نفی کردن دست‌آوردهای مثبت و فرصت‌های منتج از آن‌ها ندارد. من در این اثر می‌کوشم تا ابعاد آسیب‌شناختی را طرح کنم ولی هم‌زمان آگاهم که همین شبکه‌های اجتماعی می‌توانند در خدمت توانمندسازی، فرصت‌سازی و ارتقای اجتماعی نیز قرار گیرند.

فصل اول این کتاب حاوی بیشترین مباحث نظری درباره مسائلی است که بر اثر ظهور رسانه‌های نوین پدیدار شده‌اند. سیاست‌بازنمایی، نسبت رسانه‌های نوین و سرمایه‌داری، نقش این رسانه‌ها در آسیب‌های اجتماعی، و اثری که این گونه رسانه‌ها بر شدت گرفتن آسیب‌های

اجتماعی ایفا می‌کنند در این فصل بررسی شده است. فصل دوم حاوی مباحثی درباره ماهیت فنی و عملکرد رسانه‌های نوین و شبکه‌های اجتماعی است که لایه‌های آشکار و پنهان آن‌ها را واکاوی می‌کند.

فصل سوم کتاب انواع مسائلی را که از آن‌ها به آسیب‌های اجتماعی رسانه‌های نوین تعبیر می‌شود معرفی می‌کند. اعتیاد به اینترنت، انزوای اجتماعی، بحران هویت، شکاف نسلی، اخلاق جنسی، و نقض حریم خصوصی در این فصل به عنوان آسیب‌های اجتماعی مد نظر قرار می‌گیرند. این مسائل همان دسته‌ای هستند که جامعه ایرانی نیز به اشکال مختلف با آن‌ها درگیر است. فصل چهارم مباحث روش‌شناختی پژوهش درباره مسائل اجتماعی رسانه‌های نوین را تشریح می‌کند. فصل پنجم اصلی‌ترین بخش مطالعات تجربی این کتاب را در بر می‌گیرد. این فصل در رگیرند مطالعات تجربی است که در چند سال درباره ابعاد مختلف فضای مجازی و مسائل اجتماعی آنجا، سه است. اثر اینترنت بر ارزش‌های اخلاقی، تحول ارزشی، انزوای اجتماعی، بحران هویت، بنماد. دینداری از جمله اصلی‌ترین مباحث این فصل است. این فصل حاوی مطالعات تجربی درباره اثر سریال‌های ماهواره‌ای نیز هست. آخرین فصل کتاب نیز به جمع‌بندی مطالعات نظری و تجربی پرداخته است.

این کتاب حاصل چندین سال مطالعه و پژوهش همراه با دانشجویانم در دوره کارشناسی ارشد گروه ارتباطات اجتماعی دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران و دانشجویان دوره دکتری جامعه‌شناسی در دانشگاه پیام نور است. کمک دانشجویان این امکان را به من داد تا دایره وسیعی از مسائل اجتماعی معاصر و اشکال مختلف ناث گذاری رسانه‌های نوین بر آن‌ها را مورد مطالعه و تحقیق قرار دهیم. من لازم می‌دانم از تلاش‌های دانشجویانم، آوات رضائیا، احسان شاه قاسمی، حسین کرمانی، حورناز کشاورزبان، زهره سی‌خانی، ف: ادغلامی، فرشته محمدزاده یزدی، لیلا بهبودی، ملکه رفیعی، طوبی کریمی، زهرا نوری نص: آبادی، اعظم عزیززاده، هاجر آصف، رویا شریفی، فائضه محمدی، محبوبه داوودی، مژگان فضلی، مونا شعبانی، الهه رضازاده و یاسین ویسی تشکر کنم. امیدوارم نتیجه تلاش‌های همه ما سبب شود مسأله آسیب‌های اجتماعی به‌طور کلی و آسیب‌های اجتماعی برآمده از فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی بیشتر در معرض دید و نقد و بررسی علمی قرار گیرد.